

nationale ombudsman

Rapport

Het OM schiet tekort in motivering sepotcode na opsteken middelvinger

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klachten over het Openbaar Ministerie gegrond.

Aanleiding

Verzoeker heeft een publieke functie. Een burger (hierna: meneer Bakker¹) had een geschil met de instantie waarvoor verzoeker werkt. Op enig moment trof meneer Bakker verzoeker vlak voor zijn kantoor en spraken zij elkaar. Volgens verzoeker uitte meneer Bakker tijdens dit gesprek bedreigingen en beledigingen. Volgens meneer Bakker beledigde verzoeker hem doordat hij zijn middelvinger opstak. Verzoeker deed aangifte tegen meneer Bakker en meneer Bakker deed op zijn beurt aangifte tegen verzoeker. Het Openbaar Ministerie (OM) sepondeerde beide aangiften. In het geval van verzoeker ging het om een beleidsepot (code 40 (gering feit) en 71 (medeschuld van benadeelde)). Verzoeker klaagde bij het OM onder andere over de gekozen sepotcodes. Het OM weigerde de codes te wijzigen. Daarna benaderde verzoeker de ombudsman. Vervolgens startte de ombudsman een onderzoek naar de volgende klacht.

Klacht

Verzoeker klaagt over hoe het OM heeft gehandeld tijdens een tegen hem lopende strafzaak. Ook klaagt verzoeker over de wijze waarop het OM die strafzaak heeft beëindigd en de wijze waarop het OM heeft gereageerd op zijn bezwaren hiertegen.

Standpunt verzoeker

Voorval

Volgens verzoeker werd meneer Bakker tijdens hun gesprek steeds bozer en onaangener. Verzoeker bleef rustig en probeerde het gesprek te de-escaleren. Dat mocht echter niet baten en na diverse onheuse en beledigende uitlatingen begon meneer Bakker met het uiten van enkele serieuze bedreigingen. Meneer Bakker betrok ook verzoekers gezin in de bedreigingen. Verzoeker was hierdoor bijzonder ontdaan en gaf aan hiervan niet gediend te zijn. Verzoeker heeft gevraagd of meneer Bakker wel helemaal goed bij zijn hoofd was en heeft daarbij met zijn wijsvinger naar zijn voorhoofd gewezen. Verzoeker is daarna weggelopen. Toen meneer Bakker enkele zeer schunnige opmerkingen maakte, draaide verzoeker zich om en liep hij weer terug richting meneer Bakker. Verzoeker wilde een opname maken met zijn mobiele telefoon, maar dit lukte niet doordat hij aangedaan was door wat er gebeurde. Meneer Bakker bleef maar doorgaan met het uiten van beledigingen en obsceniteiten. Vervolgens heeft verzoeker zich weer omgedraaid en is weggelopen. Tijdens het weglopen heeft verzoeker een gebaar gemaakt. Volgens verzoeker was dit een wegwerpgebaar. Verzoeker wijst erop dat er opnamen zijn gemaakt door beveiligingscamera's. Op de bewegende beelden is volgens verzoeker niet (goed) te zien of er een middelvinger is opgestoken. Verzoeker kan zich niet herinneren dat hij (bewust) een middelvinger heeft opgestoken, maar hij sluit dit ook niet uit.

Sepotcode

Verzoeker vindt dat de motivering van de sepotbeslissing en de motivering van de beslissing op zijn klacht tekortschieten. Volgens verzoeker is het OM er ten onrechte van uitgegaan dat hij twee keer zijn middelvinger zou hebben opgestoken. Verder vindt verzoeker dat het OM had moeten kiezen voor een technisch sepot, omdat er geen, althans onvoldoende, zicht op een veroordeling was. Nu heeft het OM gekozen voor een beleidsepot en die beslissing wordt geregistreerd in de justitiële documentatie. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor verzoeker bij de aanvraag van een Verklaring omtrent het gedrag of een andere vorm van screening.

Verzoeker wijst erop dat bij belediging de context heel belangrijk is. Volgens verzoeker kan de context waarin een uiting is gedaan het beledigende karakter van de uiting wegnemen. De herhaaldelijke beledigingen en bedreigingen van meneer Bakker tegenover verzoeker nemen het beledigende karakter van verzoekers uiting

---

¹ Niet de echte naam.

weg. Verzoeker stelt dat het nooit zijn bedoeling is geweest om meneer Bakker te beledigen. Volgens verzoeker is de uiting in deze context ook niet onnodig grievend. Met zijn uitingen heeft meneer Bakker deze reactie over zichzelf afgeroepen. Volgens verzoeker blijkt niet dat het OM deze context (serieus) heeft meegewogen. Verzoeker vindt dat het OM de zaak met een technisch sepot (code 01 of 02) had moeten afdoen. Als al sprake zou zijn van een strafbare belediging, dan nog is verzoeker niet strafbaar. Verzoeker was door de beledigingen en bedreigingen van meneer Bakker zeer ontdaan, zodat sprake was van overmacht. Dan was code 06 op zijn plaats geweest. Voor de situatie dat iemand uit zijn of haar doen is en op een wijze reageert die normaliter ongepast zou zijn, zijn schulduitsluitingsgronden als psychische overmacht (maar bijvoorbeeld ook noodweerexces) nu juist bedoeld.

Verzoeker geeft aan dat de bedreigingen heel veel impact hebben gehad op zijn thuisfront. Verzoeker en zijn gezin voelden zich niet veilig. Verzoekers kinderen mochten de eerste maanden niet gewoon naar buiten. Onduidelijk was immers of de bedreigingen ten uitvoer gebracht zouden worden. Het kan in verzoekers ogen niet zo zijn, dat iemand die dergelijke dingen zegt, dan met droge ogen beweert beledigd te zijn.

De aangifte die verzoeker tegen meneer Bakker heeft gedaan, is eveneens geseponeerd. Verzoeker stelt dat zijn aangifte en de aangifte van meneer Bakker tegen elkaar zijn weggestreept, terwijl de aangiften van totaal andere orde/zwaarte waren. Uit de aangifte van verzoeker kwam naar voren dat sprake was van een aanhoudend conflict tussen meneer Bakker en de instantie waarvoor verzoeker werkt. Bij het doen van zijn aangifte heeft verzoeker laten weten dat hij ervan overtuigd was dat meneer Bakker zijn bedreigingen daadwerkelijk tot uitvoering zou brengen.

Communicatie

Verzoeker heeft sterk de indruk dat hij vanwege zijn publieke functie anders is behandeld. Verzoeker had bewust een advocaat in de arm genomen, zodat hij niet rechtstreeks hoefde te communiceren met het OM. Hij realiseerde zich dat deze communicatie – gelet op zijn functie – een verkeerd beeld zou kunnen geven. Het OM weigerde echter om te overleggen met zijn advocaat. Op enig moment heeft de officier van justitie de advocaat bericht dat hij contact zou opnemen als de afdoeningsbeslissing gereed was. Hierop heeft de advocaat aangegeven dat verzoeker zowel verdachte als slachtoffer was en dat overleg gewenst was. Het OM heeft hierop niet gereageerd. Nadat de advocaat nog twee keer contact zocht, reageerde het OM per e-mail. In die e-mail stond dat sprake was van een strafbare gedraging door zowel verzoeker als meneer Bakker en de afdoeningsbeslissingen gereed waren. Na dit e-mailbericht is verzoeker als verdachte verhoord.

Verzoeker vindt dat het OM in ieder geval de aangifte tegen hem had moeten overdragen aan een ander parket. Verzoeker begrijpt heel goed dat het OM rekening hield met het risico dat meneer Bakker – gelet op verzoekers functie – zou kunnen denken dat sprake was van vooringenomenheid. Dit risico had er echter toe moeten leiden dat de behandeling van de aangifte van meneer Bakker werd overgedragen aan een ander parket. Dit had niet moeten leiden tot een weigering te communiceren met verzoekers advocaat.

Van het OM had mogen worden verwacht dat het voor de bescherming en veiligheid van verzoeker en zijn gezin zou hebben gestaan. Door de koppeling van de twee zaken en deze als gelijke grootheden te beschouwen en door de weigering te communiceren, zijn verzoeker en zijn gezin ruim twee maanden volledig aan hun lot overgelaten. Volgens verzoeker heeft het OM na de aangifte tegen meneer Bakker nooit iets aan verzoeker gevraagd over zijn (veiligheids)situatie. De bedreigingen waren ernstig en serieus te nemen. Enig begrip van de zijde van het OM voor het leed dat verzoeker en zijn gezin is aangedaan, komt niet of nauwelijks tot uitdrukking in de behandeling van de zaak, aldus verzoeker.

Onderzoek Nationale ombudsman

Bij de start van zijn onderzoek heeft de ombudsman het OM laten weten de tot dan toe gegeven motivering gebrekkig te vinden. Hierbij heeft de ombudsman aan het OM onder andere verzocht om te reageren op de volgende punten:

1. In de sepotbeslissing stelt het OM dat verzoeker twee keer zijn middelvinger zou hebben opgestoken. In de beslissing op de klacht stelt het OM dat hij één keer zijn middelvinger heeft opgestoken. Het OM is niet consistent als het gaat om de feiten waarvan het is uitgegaan.
2. In de beslissing op de klacht stelt het OM dat verzoeker van meneer Bakker wegloopt en dan een middelvinger in zijn richting opsteekt. Het OM motiveert niet waarom hij de middelvinger *in de richting van meneer Bakker* opsteekt, terwijl verzoeker van meneer Bakker wegloopt, hij met zijn rug naar meneer Bakker toestond en hij richting zijn kantoor liep.
3. Verzoeker stelt dat sprake was van overmacht. In de beslissing op de klacht heeft het OM gesteld dat geen situatie van overmacht bestond. Uit deze beslissing blijkt niet waarom het OM deze mening is toegedaan. De ombudsman verzoekt het OM alsnog gemotiveerd te reageren op verzoekers beroep op overmacht en hierbij de context te betrekken, namelijk dat meneer Bakker verzoeker zou hebben bedreigd.
4. Verzoeker stelt dat zijn zaak – gelet op zijn functie – aan een ander parket had moeten worden overgedragen. Het OM heeft gesteld dat het betreffende parket onafhankelijk genoeg was om de strafzaak te beoordelen. Deze stelling is niet gemotiveerd. De ombudsman verzoekt het OM alsnog gemotiveerd te reageren op verzoekers standpunt dat zijn zaak aan een ander parket had moeten worden overgedragen.

Standpunt OM

Voorval

In reactie op het onderzoek van de ombudsman heeft het OM het volgende laten weten. Het aan verzoeker verstrekte strafdossier bevat objectief bewijsmateriaal bestaande uit screenshots van videopnames. Op deze screenshots is heel duidelijk te zien dat verzoeker tot tweemaal toe de middelvinger opsteekt richting aangever. Eenmaal wordt door hem de middelvinger opgestoken en eenmaal wordt de middelvinger tegen het voorhoofd gehouden.

Sepotcode

Het OM gaat er vanuit dat de confrontatie is opgezocht door aangever en dat hij (toen en aldaar) een publieke ambtsdrager agressief heeft bejegend. Daarom heeft het OM de sepotcode 71 gehanteerd: de benadeelde heeft het feit uitgelokt of verdachte getergd. Dat verzoekers gedraging verband kan hebben gehouden met eerdere dreigementen van meneer Bakker, neemt volgens het OM het strafbare karakter van verzoekers gedraging niet weg.

Van overmacht kan ingevolge de wet en de jurisprudentie slechts sprake zijn bij een van buiten komende drang waaraan men redelijkerwijs geen weerstand kan of behoeft te bieden. Het gaat dan om een zodanige (psychische) pressie dat van de dader niet gevergd kan worden dat hij zich onthoudt van het strafbare handelen (hetgeen de verwijtbaarheid van het handelen wegneemt). Daarvan is volgens het OM in het onderhavige geval evident geen sprake. De psychische druk moet bovendien van dien aard en gewicht zijn dat daardoor de wilsvrijheid wordt aangetast (subsidiariteitseis). Daar wordt door verzoeker geen nadere invulling aan gegeven en in zijn algemeenheid mag dat niet worden aangenomen. Dit staat nog los van de vraag of van verzoeker verwacht mag worden dat hij hier het hoofd aan had moeten bieden op een andere wijze dan met een belediging.

Het beledigend karakter van een middelvinger staat wat het OM betreft niet ter discussie. Bovendien geldt dat er, voor een geslaagd beroep op psychische overmacht, geen alternatieven mogen bestaan voor het strafbare handelen (proportionaliteitseis). Het recht vergt dat indien men zich kan onttrekken aan van buiten

komende drang, men bij voorkeur die weg dient te bewandelen. Dat is hier niet gebeurd. Door weg te lopen heeft verzoeker zich weliswaar aan de confrontatie onttrokken, maar desalniettemin steekt hij (bij het weglopen) zijn middelvinger omhoog. Ook van overmacht in de zin van noodtoestand kan geen sprake zijn. Er dient dan sprake te zijn van een noodsituatie die handelen in strijd met de wet rechtvaardigt (wat de wederrechtelijkheid van het handelen wegneemt). Het gaat dan om burgers die in een situatie terecht komen van twee conflicterende plichten: enerzijds de plicht om de (straf)wet na te leven en anderzijds een zwaarwegende maatschappelijke plicht. Niet valt in te zien hoe het opsteken van een middelvinger tegemoet komt aan enige zwaarwegende maatschappelijke plicht.

De functie van verzoeker is uiteraard meegewogen bij de beoordeling van de zaak. Het OM tilt zwaar aan het feit dat hij als publieke ambtsdrager agressie van een burger te verduren heeft gekregen. Dit is de dragende grond geweest van de sepotbeslissing. Nu het opsteken van de middelvinger op camerabeelden te zien is geweest (en verzoeker zichzelf ook op de beelden herkent) is een sepot 01 niet aan de orde. De wet is voor verzoeker op dezelfde wijze gehanteerd als voor elke andere burger. Dat agressie aan de kant van aangever het beledigende karakter van een middelvinger zou wegnemen, vindt volgens het OM geen enkele steun in het recht.

Communicatie

Volgens het OM is het niet ongebruikelijk dat strafzaken van twee personen die over een weer aangifte tegen elkaar hebben gedaan en ook over en weer als verdachte in elkaars zaak zijn aangemerkt, worden geverbaliseerd en vervat in één dossier. Dit is met name vanuit pragmatisch oogpunt en staat los van de waardering van beide aangiftes. Het OM vindt dat het parket onafhankelijk genoeg was om de beoordeling van de strafzaak te verrichten. Niets wijst erop dat verzoeker door deze gang van zaken in zijn belangen zou zijn geschaad. De betrokken zaakofficier van justitie heeft geen enkele zakelijke relatie met verzoeker (gehad). Voor hem geldt dat er sprake is van distantie/onpartijdigheid tot het dossier. Wat ook is gebleken, want de zaakofficier van justitie heeft de zaak tegen verzoeker geseponneerd omdat vervolging onnodig op hem zou drukken (en dus heeft de officier juist in het verlengde van verzoekers belangen beslist).

Hetgeen verzoeker stelt over het ontbreken van contact met zijn raadsman is feitelijk juist. Per e-mail en tijdens het sepotgesprek is ook toegelicht waarom er tijdens het opsporingsonderzoek geen contact is geweest met de raadsman. Het is gebruikelijk dat voorafgaand aan een vervolgingsbeslissing contact met direct betrokkenen zoveel mogelijk wordt vermeden. Dat geldt zowel voor aangevers als voor verdachten. Eerst dient het opsporingsonderzoek zijn beloop te krijgen. Indien het OM tijdens het onderzoek contact met aangevers of verdachten zou hebben, kan dit verkeerd uitgelegd worden door de wederpartij (en zeker bij een beslissing tot seponeren). Zeker waar de verdachte een publieke ambtsdrager betreft, is distantie vereist om achteraf niet het verwijt van 'handjeklap', 'vriendjespolitiek' of 'klassenjustitie' te krijgen.

Verzoeker heeft driemaal de gelegenheid gekregen om voorafgaand aan de sepotbeslissing zijn zienswijze kenbaar te maken. Het tot driemaal toe bieden van de gelegenheid om de zienswijze kenbaar te maken, is – zeker voor een betrekkelijk eenvoudige zaak als belediging – uitzonderlijk te noemen en onderstreept hoe ruimhartig het OM heeft getracht om verzoeker zoveel mogelijk (processueel) tegemoet te komen.

In reactie op verzoekers stelling dat hem of zijn advocaat nooit is gevraagd naar zijn veiligheidssituatie, stelt het OM dat uit het proces-verbaal van de politie niet een zodanig beeld naar boven kwam dat een expliciet onderzoek naar de veiligheid van verzoeker nodig was.

Het OM acht de klachten van verzoeker ongegrond.

Camerabeelden en screenshots

Van het gesprek tussen verzoeker en meneer Bakker bestaan camerabeelden en die zijn aan de ombudsman verstrekt. Deze beelden bevatten geen geluid. Kort samengevat is het volgende te zien op de beelden. Meneer Bakker en verzoeker zijn in gesprek. Op enig moment maakt verzoeker aanstalten om weg te lopen. Hierbij maakt hij een wegwerpgebaar en daarna wijst hij met (een) vinger(s) op zijn voorhoofd, terwijl hij naar meneer Bakker kijkt. Verzoeker loopt weg. Vervolgens loopt verzoeker terug naar meneer Bakker. Na korte tijd loopt verzoeker weer weg en steekt hij – terwijl hij met zijn rug richting meneer Bakker wegloopt – zijn hand omhoog met een vinger in de lucht. Daarbij kijkt hij niet om in de richting van meneer Bakker. Uit de screenshots die de politie heeft gemaakt van de camerabeelden, blijkt dat verzoeker hierbij zijn middelvinger in de lucht steekt.

Beoordeling

Sepotcode

Rol ombudsman

Sinds jaar en dag behandelt de Nationale ombudsman klachten over sepotcodes. Hierbij gaat het om klachten van (voormalige) verdachten over de gekozen sepotcode, de toelichting bij de sepotbeslissing en de reactie van het OM op verzoeken tot wijziging van de sepotcode. De ombudsman beoordeelt of het OM de klacht over de sepotcode behoorlijk heeft behandeld. Hierbij beoordeelt de ombudsman of het OM op correcte wijze heeft gereageerd op bezwaren van de burger. En of het OM in redelijkheid heeft kunnen weigeren om de sepotcode aan te passen.

In 2020² constateerde de ombudsman dat de motivering van het OM bij dergelijke beslissingen regelmatig te wensen overlaat. Eind 2022 heeft de ombudsman een brief aan het OM gestuurd met daarin enkele tekortkomingen als het gaat om het behandelen van klachten over sepotcodes.³ Een van die tekortkomingen is dat het OM onvoldoende toelichting geeft bij de weigering om de sepotcode te wijzigen. In deze toelichting dient het OM zijn beslissing duidelijk uit te leggen. Ook moet het OM aangeven van welke feiten het is uitgegaan. Verder dient de motivering begrijpelijk en consistent te zijn. De ombudsman verwacht van het OM dat het ingaat op (onderbouwde) argumenten en bezwaren van de burger.

Beleidssepot

Verzoeker heeft een beleidssepot gekregen. Dat betekent dat het OM van mening is dat een succesvolle vervolging haalbaar zou zijn.⁴ De sepotgrond wordt opgenomen in de justitiële documentatie.⁵ Daardoor kan een sepotgrond een rol spelen bij het al dan niet verstrekken van een Verklaring omtrent het gedrag en/of bij een andere vorm van screening.

Oordeel in deze zaak

In deze zaak was – zoals de ombudsman bij de start van zijn onderzoek al aan verzoeker en het OM berichtte – de oorspronkelijke motivering van het OM gebrekkig. Verzoeker had bijvoorbeeld een gemotiveerd beroep op overmacht gedaan. Het OM volstond in reactie hierop met de enkele stelling dat geen sprake was van een situatie van overmacht. Van het OM mag echt meer worden verwacht. Verder heeft het OM gesteld dat met het sepot juist in het verlengde van verzoekers belangen is beslist. Naar het oordeel van de ombudsman erkent het OM hiermee onvoldoende de impact van het beleidssepot voor verzoeker. Zoals

² Rapport 2020/022 te raadplegen via www.nationaleombudsman.nl

³ Brief van 30 november 2022 te raadplegen via www.nationaleombudsman.nl

⁴ Aanwijzing gebruik sepotgronden 2020A013.

⁵ Dit is de hoofdregel voor misdrijven. Voorwaarde is dat het proces-verbaal door het OM in behandeling is genomen (art. 2 Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens). Voor zaken betreffende een overtreding gelden andere regels.

hiervoor is overwogen, wordt een beleidssepot vermeld op de justitiële documentatie. Die vermelding kan bij screenings gevolgen hebben voor verzoeker, juist vanwege zijn publieke functie.

Het OM heeft op verzoek van de ombudsman zijn motivering aangevuld. Zelfs na deze aanvulling acht de Nationale ombudsman de door het OM gegeven motivering onvoldoende.

Feitenvaststelling

In reactie op vragen van de ombudsman heeft het OM aangegeven dat verzoeker twee keer zijn middelvinger hanteert richting meneer Bakker; één keer bij het wijzen naar zijn voorhoofd en één keer bij het weglopen. De Nationale ombudsman is van oordeel dat deze feitenvaststelling door het OM niet deugdelijk is. Op het moment dat verzoeker naar zijn voorhoofd wijst, is op de beelden en de screenshots niet (goed) te zien met welke vinger(s) hij dit doet. De ombudsman kan het standpunt van het OM dat verzoeker zijn *midde*vinger zou hebben gebruikt dan ook niet volgen. Het standpunt van het OM dat verzoeker bij het weglopen van meneer Bakker zijn middelvinger in de lucht stak, komt wel overeen met de beelden en de screenshots. Voor de verdere beoordeling van de klacht gaat de ombudsman ervan uit dat verzoeker eenmaal een middelvinger in de lucht heeft gestoken, namelijk toen hij wegliep van meneer Bakker.

Strafbare belediging?

Het OM erkent dat verzoeker de middelvinger in de lucht stak in de context van bedreigingen door meneer Bakker. Volgens het OM nemen die eerdere dreigementen het strafbare karakter van verzoekers gedraging niet weg. Dat agressie aan de kant van de heer Bakker het beledigende karakter van een middelvinger zou wegnemen, vindt volgens het OM geen enkele steun in het recht. De Nationale ombudsman kan dit standpunt van het OM niet volgen gelet op jurisprudentie over dit onderwerp.

Uit jurisprudentie volgt dat als de belediger zich van het beledigend karakter van de door hem gebezigde uitdrukkingen voldoende bewust is geweest, hij opzettelijk beledigt. Het opzet moet volgens jurisprudentie *gericht zijn op de persoon* van de beledigde.⁶ Anders dan het OM stelt, kan de context er wel degelijk toe leiden dat geen sprake is van een strafbare belediging. In een situatie waarin een politieambtenaar de uitlating "wat een kutwijf" had gedaan, overwoog de rechter dat deze uitlating onprofessioneel was en als beledigend kon worden ervaren. De rechter oordeelde echter dat uit de context bleek dat de uitlating niet voor de beledigde bedoeld was, maar – uit frustratie – gericht was tot de politieambtenaar zelf.⁷ Deze belediging was naar het oordeel van de rechter dan ook niet strafbaar, omdat er onvoldoende bewijs was voor opzet. In een ander geval had een advocaat tijdens een verhoor bij de rechter-commissaris tegen een politieambtenaar 'sukkel' gezegd. De rechter oordeelde daarover dat geen sprake was van (voorwaardelijk) opzet op belediging, nu de advocaat het zei in een verzuchting die niet bedoeld was te worden gehoord.⁸ In een andere situatie merkte de rechter het opsteken van een middelvinger niet aan als beledigend.⁹ Het opsteken van een middelvinger is in alle gevallen zonder twijfel hufferig en/of onbeschoft, maar hufferig en/of onbeschoft gedrag is op zichzelf niet strafbaar, aldus de rechter.

Verzoeker heeft aangevoerd dat:

- de context waarin een mogelijke belediging zou zijn gedaan heel belangrijk is;
- het OM in zijn geval deze context niet, althans onvoldoende, heeft meegewogen;
- het nooit zijn bedoeling is geweest om meneer Bakker te beledigen;
- hij heeft geprobeerd het gesprek met meneer Bakker te de-escaleren;
- hij bijzonder ontdaan was nadat meneer Bakker zijn gezin betrok in de bedreigingen.

⁶ Zie HR 10 november 2015, ECLI:NL:HR:2015:3247 en HR 24 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:709.

⁷ Hof Amsterdam 02-07-2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BJ4779.

⁸ Hof 's-Hertogenbosch 29-04-2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:1593.

⁹ Rb. Almelo 10-04-2007, ECLI:NL:RBALM:2007:BA2776.

Gelet op de hiervoor aangehaalde jurisprudentie en op wat verzoeker heeft aangevoerd, is de ombudsman van oordeel dat het OM onvoldoende heeft onderbouwd waarom een succesvolle vervolging voor belediging in dit geval haalbaar zou zijn. Sterker nog: uit de jurisprudentie blijkt dat een vrijspraak in verzoekers geval in de rede had gelegen.

De onderzochte gedraging is in strijd met het behoorlijkheidsvereiste van een goede motivering.

De Nationale ombudsman ziet aanleiding voor het doen van een aanbeveling. De ombudsman verwacht van het OM dat het deze zaak alsnog op een behoorlijke wijze afhandelt door nogmaals een sepotbeslissing te nemen met inachtneming van bovenstaande overwegingen. Hierbij kan de ombudsman zich geen andere uitkomst voorstellen dan het toekennen van een technisch sepot.

Communicatie

Verzoeker stelt dat het OM tijdens het opsporingsonderzoek heeft geweigerd contact te hebben met zijn advocaat. Ook stelt verzoeker dat het OM bij hem - als slachtoffer van bedreiging - geen navraag heeft gedaan over zijn veiligheidssituatie. Deze klachten toetst de ombudsman aan het behoorlijkheidsvereiste van 'luisteren naar de burger'.

Dit vereiste houdt in dat de overheid actief naar de burger luistert, zodat deze zich gehoord en gezien voelt.

Het OM heeft bevestigd dat er tijdens het opsporingsonderzoek geen contact is geweest met verzoekers advocaat. Dat het OM een bepaalde distantie hanteert ten aanzien van betrokkenen terwijl het opsporingsonderzoek loopt, vindt de ombudsman begrijpelijk. Dit rechtvaardigt echter niet dat het OM weigerde contact te hebben met verzoekers advocaat. Het OM had er ook voor kunnen kiezen de gewenste distantie in het contact met de advocaat te benoemen. Dat had tot begrip bij verzoeker en zijn advocaat kunnen leiden.

Verder heeft verzoeker gesteld dat het OM bij hem geen navraag heeft gedaan over zijn veiligheidssituatie, nadat hij was bedreigd. In reactie hierop heeft het OM laten weten dat uit het proces-verbaal van de politie niet een zodanig beeld naar boven kwam dat een expliciet onderzoek naar de veiligheid van verzoeker nodig was. De ombudsman gaat ervan uit dat het OM bij verzoeker geen navraag heeft gedaan over zijn veiligheid, aangezien het OM dit niet heeft betwist.

Het OM behoort - vanuit zijn taak - te zorgen voor een correcte bejegening van slachtoffers. In dit geval had verzoeker als publieke ambtsdrager aangifte van bedreiging gedaan. Uit die aangifte bleek dat sprake was van een aanhoudend conflict tussen meneer Bakker en de instantie waarvan verzoeker het boegbeeld was. Hierdoor kon niet zonder meer worden aangenomen dat het bij dit ene incident zou blijven. Ook bleek uit de aangifte dat verzoeker ervan overtuigd was dat meneer Bakker zijn bedreigingen daadwerkelijk tot uitvoering zou brengen. Onder die omstandigheden had alertheid van het OM mogen worden verwacht en had het OM zijn oor te luisteren moeten leggen bij verzoeker als slachtoffer.

De ombudsman kan zich voorstellen dat verzoeker het gevoel kreeg dat het OM hem en zijn situatie niet serieus nam doordat het OM niet communiceerde met zijn advocaat en het OM verzoeker niet vroeg naar zijn zorgen vanwege de bedreiging. Met het gebrek aan communicatie heeft het OM ervoor gezorgd dat verzoeker zich - als slachtoffer - onvoldoende gehoord en gezien voelde. Hiermee heeft het OM het vereiste van luisteren naar de burger geschonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klachten over de onderzochte gedragingen van het Openbaar Ministerie zijn gegrond ten aanzien van:

- de sepotcode, wegens schending van het vereiste van goede motivering;
- de communicatie, wegens schending van het vereiste van luisteren naar de burger.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman beveelt de minister van Justitie en Veiligheid aan om ervoor zorg te dragen dat het Openbaar Ministerie een nieuwe beslissing over de sepotcode neemt met inachtneming van hetgeen de ombudsman in dit rapport heeft overwogen.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen